

دانشکده روانشناسی

روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا

پایان نامه کارشناسی ارشد

رابطه کشمکش معنوی با بهزیستی روانی با توجه به جهاد معنوی در افراد با تجربه تروما

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین دکتر حمید رفیعی هنر

استاد مشاور

حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسین رادمرد

دانش پژوه

جواد خبازیان

خرداد ماه ۱۴۰۱

الحمد لله الذي
خلقنا من
الحمم

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت

بسمه تعالی

صورت جلسه دفاع پایان نامه

شماره: ۸۰۷۲
تاریخ: ۱۴۰۲/۰۶/۲۱

با تمیيدات خداوند متعال و با استعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد جناب آقای جواد خایان قراکلی رشته: روانشناسی اسلامی گرایش روانشناسی مثبت گرا

تحت عنوان: رابطه بین انگیزش معنوی و بهزیستی روانی با توجه به جهاد معنوی در افراد متأخر به روما

با حضور اساتاد راهنما، اساتاد مشاور و هیأت داوران در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت در تاریخ ۱۴۰۲/۰۶/۲۱ برگزار گردید و پایان نامه

ایشان با کسب نمره به عدد ۱۷.۵۰ به حروف: هفده و پنج و نیم، درجه خوب پذیرفته شد.

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
مدیر گروه: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمد رضا احمدی	استاد	
استاد راهنما: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حمید رفیعی هنر	استاد	
استاد مشاور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای حسین رادمرد	استاد	
استاد داور: جناب آقای دکتر حسن تقیان	استاد	
نماینده تحصیلات تکمیلی: جناب آقای مصطفی زارعی	کامران	

معاون آموزشی مؤسسه
پایه: استادیار

دانشکده روانشناسی
روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا
پایان نامه کارشناسی ارشد

رابطه کشمکش معنوی با بهزیستی روانی با توجه به جهاد معنوی در افراد با تجربه تروما

استاد راهنما
حجت الاسلام و المسلمین دکتر حمید رفیعی هنر

استاد مشاور
حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسین رادمرد

نگارش
جواد خبازیان

خرداد ماه ۱۴۰۱

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه

اینجانب جواد خبازیان فرزند عباسعلی متولد ۱۳۶۶ به شماره شناسنامه ۱۵۷۰۳ صادره تبریز به شماره دانش پژوهی ۹۸۱۱۴۰۰۰ رشته روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی این جانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این زمینه از آن ها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط موسسه از اعتبار ساقط خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

امضاء

حقوق مادی و معنوی پایان نامه

چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دانش پژوهان مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیان گر بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی مؤسسه است.

این جانب جواد خبازیان دانش پژوه رشته روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا مقطع کارشناسی ارشد، متعهد می گردم موارد ذیل را در خصوص حقوق مادی و معنوی پایان نامه ام با موضوع:

رابطه کشمکش معنوی با بهزیستی روانی با توجه به جهاد معنوی در افراد با تجربه تروما

رعایت نمایم و در صورت تخلف از موارد ذیل، کلیه تبعات حقوقی آن بر عهده اینجانب خواهد بود:
در صورت اقدام به چاپ پایان نامه، مراتب را قبلاً به صورت کتبی به معاونت پژوهش مؤسسه اطلاع دهم و در صورت تمایل مؤسسه به چاپ پایان نامه به صورت کتاب، اولویت با مؤسسه خواهد بود.
در صورت موافقت معاونت پژوهش با چاپ پایان نامه به صورت کتاب توسط دانش پژوه در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل چاپ گردد:

کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته روانشناسی اسلامی گرایش مثبت گرا است که در سال در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت به راهنمایی آقای حجت الاسلام و المسلمین حمیدرفیعی هنر و مشاوره آقای حجت الاسلام و المسلمین حسین رادمرد از آن دفاع شده است.

به منظور غنی سازی منابع و مآخذ کتابخانه مؤسسه دو نسخه از آن به کتابخانه و دو نسخه نیز جهت بهره برداری به معاونت پژوهش اهدا خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

امضاء

تقدیم بہ

تقدیم بہ امام زمان (عج)

باساس از

او که به من، سرآموختن را ارزانی بخشید

و اساتید محترم؛

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسلمین دکتر حمید رفیعی، سر

استاد مشاور

حجت الاسلام والمسلمین دکتر حسین راومرد

چکیده

بهزیستی روانی که تأثیر قابل ملاحظه ای بر تمام جنبه های شخصیتی و چگونگی بروز رفتارهای مختلف شخص دارد، گاهی توسط عوامل دیگری دستخوش تغییر قرار می گیرد. هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش تعدیل گری جهاد معنوی در رابطه بین کشمکش معنوی و بهزیستی روانی بود که برای رسیدن به این هدف از روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی استفاده و داده ها بر اساس ضرایب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون، تجزیه و تحلیل شد. یافته های پژوهش نشان داد که بین کشمکش معنوی و بهزیستی روانی رابطه معنادار وجود ندارد. با توجه به وجود رابطه معنادار بین برخی از خرده مقیاس ها، تعدیل گری جهاد معنوی در همان موارد مورد بررسی قرار گرفت. یافته های پژوهش حاکی از آن بود که بین خرده مقیاس الهی از کشمکش معنوی و زندگی هدفمند از بهزیستی روانی ($r = -0.259$ ، $p < 0.01$)، و بین معنای زندگی از کشمکش معنوی و روابط مثبت با دیگران ($r = -0.243$ ، $p < 0.01$) و بین تردید از کشمکش معنوی و زندگی هدفمند ($r = -0.219$ ، $p < 0.05$)، رابطه معنادار وجود دارد. نقش تعدیل گری جهاد معنوی نیز در رابطه بین این خرده مقیاس ها بررسی و نتایج از اثبات تعدیل گری در هر سه خرده مقیاس مذکور خبر داد. همچنین تحلیل داده ها نشان داد که بین جهاد معنوی و بهزیستی روانی ($p < 0.01$) رابطه معنادار وجود دارد.

واژگان کلیدی: کشمکش معنوی، جهاد معنوی، بهزیستی روانی، تروما، مقابله مذهبی.

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق.....	۱
۱-۱. مقدمه.....	۲
۲-۱. بیان مساله.....	۲
۳-۱. اهداف پژوهش.....	۵
۱-۳-۱. اهداف اصلی.....	۵
۲-۳-۱. اهداف فرعی.....	۵
۴-۱. فرضیات تحقیق.....	۵
۵-۱. تعاریف مفهومی و عملیاتی.....	۵
۱-۵-۱. کشمکش معنوی.....	۵
۲-۵-۱. بهزیستی روانی.....	۶
۳-۵-۱. جهاد معنوی.....	۶
فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق.....	۷
۱-۲. مبانی نظری.....	۸
۱-۱-۲. بهزیستی.....	۸
۲-۱-۲. کشمکش معنوی.....	۲۴
۳-۱-۲. جهاد معنوی.....	۳۱
۴-۱-۲. تروما.....	۴۳
۲-۲. پیشینه.....	۴۵
فصل سوم: روش تحقیق.....	۴۹
۱-۳. جامعه آماری.....	۵۰
۲-۳. نمونه آماری.....	۵۰
۳-۳. ابزار پژوهش.....	۵۱

- ۱-۳-۳. پرسشنامه بهزیستی روانی ریف ۵۱
- ۲-۳-۳. پرسشنامه رضایت از زندگی (SWLS) ۵۲
- ۳-۳-۳. پرسشنامه جهاد معنوی ۵۴
- ۴-۳-۳. پرسشنامه کشمکش معنوی ۵۴
- ۴-۳. نحوه اجرا و بررسی شرایط نرمال بودن ۵۵
- ۵-۳. روش تجزیه و تحلیل داده ها ۵۵
- فصل چهارم: یافته های تحقیق ۵۷
- ۱-۴. یافته های توصیفی پژوهش ۵۸
- ۲-۴. ویژگی های جمعیت شناختی ۵۸
- ۱-۲-۴. جنسیت ۵۸
- ۲-۲-۴. رویدادهای ضربه آمیز ۵۹
- ۳-۲-۴. تحصیلات ۵۹
- ۴-۳-۴. خرده مقیاس های بهزیستی روانی به تفکیک جنسیت ۶۰
- ۵-۳-۴. خرده مقیاس های کشمکش معنوی به تفکیک جنسیت ۶۱
- ۶-۳-۴. خرده مقیاس های جهاد معنوی به تفکیک جنسیت ۶۲
- ۳-۴. تجزیه و تحلیل داده ها بر اساس فرضیه ها ۶۳
- ۴-۴. مفروضه های آماری نرمال بودن نمونه های پژوهش ۶۳
- ۱-۴-۴. سوال اول (سوال فرعی اول): رابطه کشمکش معنوی و جهاد معنوی با بهزیستی روانی چگونه هست؟ ۶۴
- ۲-۴-۴. سوال دوم (سوال فرعی دوم): کشمکش معنوی و جهاد چه میزان از بهزیستی روانی را پیشبینی می کند؟ ۶۷
- ۳-۴-۴. سوال سوم (سوال اصلی): رابطه کشمکش معنوی با بهزیستی روانی با توجه به جهاد معنوی در افراد با تجربه تروما چگونه است؟ ۶۸

فصل پنجم:	۷۴
بحث و نتیجه‌گیری	۷۴
۱-۵. تفسیر در چارچوب فرضیه های پژوهش	۷۵
۱-۱-۵. تفسیر نتایج مربوط به فرضیه اول پژوهش (فرضیه اول فرعی)	۷۵
۲-۱-۵. تفسیر نتایج مربوط به فرضیه دوم پژوهش (فرضیه دوم فرعی)	۸۳
۳-۱-۵. تفسیر نتایج مربوط به فرضیه سوم پژوهش (فرضیه اصلی)	۸۵
۲-۵. محدودیت های پژوهش	۹۰
۳-۵. پیشنهادهای پژوهشی	۹۱
منابع	۹۲
پیوست شماره ۱: پرسشنامه	۱۰۶

فهرست جداول

جدول ۴-۱: ویژگی توصیفی جنسیت شرکتکنندگان.....	۵۸
جدول ۴-۲: رویدادها.....	۵۹
جدول ۴-۳: تحصیلات.....	۶۰
جدول ۴-۴: خرده مقیاس های بهزیستی روانی به تفکیک جنسیت.....	۶۱
جدول ۴-۵.....	۶۱
جدول ۴-۶: ویژگیهای توصیفی نمرات خرده مقیاسهای کشمکش معنوی به تفکیک جنسیت.....	۶۲
جدول ۴-۷.....	۶۳
جدول ۴-۸: ویژگیهای توصیفی نمرات خرده مقیاسهای جهاد معنوی به تفکیک جنسیت.....	۶۳
جدول ۴-۹.....	۶۳
جدول شماره ۴-۱۰.....	۶۴
جدول ۴-۱۱: رابطه کشمکش معنوی و جهاد معنوی با بهزیستی روانی.....	۶۵
جدول ۴-۱۲: ماتریس همبستگی تمام خرده مقیاس های سه متغیر کشمکش معنوی، جهاد معنوی و بهزیستی روانی.....	۶۵
جدول ۴-۱۳: ضریب تعیین و رگرسیون همزمان بهزیستی روانی توسط کشمکش معنوی و جهاد معنوی.....	۶۷
جدول ۴-۱۴: ضریب تعیین و رگرسیون زندگی هدفمند توسط خرده مقیاس الهی.....	۶۸
جدول ۴-۱۵: ضریب تعیین و رگرسیون همزمان زندگی هدفمند از بهزیستی روانی توسط خرده مقیاس الهی از کشمکش معنوی و جهاد معنوی.....	۶۹
جدول ۴-۱۶: ضریب تعیین و رگرسیون همزمان روابط مثبت با دیگران از بهزیستی روانی توسط خرده مقیاس معنای نهایی زندگی از کشمکش معنوی.....	۷۰
جدول ۴-۱۷: ضریب تعیین و رگرسیون همزمان روابط مثبت با دیگران از بهزیستی روانی توسط خرده مقیاس معنای زندگی از کشمکش معنوی و جهاد معنوی.....	۷۱

جدول ۴-۱۸: ضریب تعیین و رگرسیون همزمان زندگی هدفمند از بهزیستی روانی توسط خرده مقیاس

تردید از کشمکش معنوی.....۷۲

جدول ۴-۱۹: ضریب تعیین و رگرسیون همزمان زندگی هدفمند از بهزیستی روانی توسط خرده مقیاس

تردید از کشمکش معنوی و جهاد معنوی.....۷۲